

PODRŠKA ORGANIZOVANJU INOVACIJSKOG CENTRA ZA REFORMU KURIKULUMA ZA POSEBNE OBLIKE OBRAZOVANJA I RAZVOJA KORPORATIVNOG PODUZETNIŠTVA

SUPPORT TO THE ORGANIZATION OF THE INNOVATION CENTER
FOR CURRICULUM REFORM FOR SPECIAL FORMS OF EDUCATION
AND THE DEVELOPMENT OF CORPORATE ENTREPRENEURSHIP

Mirza Smailbegović

Fakultet za menadžment i poslovnu ekonomiju, Travnik, Bosna i Hercegovina

SAŽETAK

Inovacije su značajne u svim oblastima društva, posebno onima koje imaju višestruke efekte na društvo, kao što je obrazovanje. Obrazovni sistem u Bosni i Hercegovini nije u dovoljnoj mjeri povezan sa tržištom rada, te stoga postoji prezasićenost tržišta rada pojedinim zanimanjima, sa jedne strane, a sa druge strane postoji deficit radne snage u određenim granama privrede. Korporativno poduzetništvo kroz osnivanje Inovacijskog centra bi omogućilo bolje povezivanje obrazovnih institucija sa tržištem rada, a što bi rezultiralo usklađivanjem obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada, kao i rješavanjem pitanja zapošljavanja lica sa posebnim potrebama.

Ključne riječi: inovacijski centar, kurikulum, korporativno poduzetništvo

ABSTRACT

Innovations are important in all areas of society, especially those that have multiple effects on society, such as education. The education system in Bosnia and Herzegovina not sufficiently connected to the labor market, and therefore had saturation of labor market to particular occupations, on the one hand, the other hand there is deficit workforce in certain industries.

Corporate entrepreneurship through the establishment of the Innovation Center would allow better linking educational institutions with the labor market, which would result in the harmonization of the education system with the needs of the labor market, as well as resolving the issue of employment of persons with special needs.

Key words: innovation center, curriculum, corporate entrepreneurship

UVOD

Inovacije potiču od ideje pojedinca. Intuicija pojedinca rađa ideju, a ideja pretočena u proizvod predstavlja inovaciju. Za razliku od invencije, odnosno ideje za koju je dovoljan pojedinac, za inovaciju je potrebno više sudionika. Inovacije, naročito radikalne, su rezultat timskog rada i okruženja koje podstiče i stimulise inovacije. Stoga su mnoga istraživanja pokazala da postoji korelacija između broja autora inovacija u mikrookruženju i ukupnog broja inovacija u makrookruženju i podrške koju to okruženje pruža. U obrazloženju ove hipoteze može se navesti činjenica da se u lancu nastanka inovacija javlja više sudionika: kreator ideje, tim, prenosilac ideje, institucionalni okvir za nastanak, prihvatanje i prenos ideja, sponzori, vladine i nevladine organizacije,

ogovarajuća struktura za realizaciju inovacije, tržište, laboratorijske ili druge naučne provjere, know-how, partneri, konzorcij istraživačka institucija, ali i specijalizirane organizacije, kao što su: organizacija za transfer tehnologije(TTO), uredi za saradnju u industriji (ILO), organizacija za procjene (RAE), centri za istraživanje izvrsnosti (RAE), centri za razvoj malog i srednjeg biznisa (SME), centri za razvoj znanja (KTN), centri za razvoj inovacija, dizajn, preduzetništvo i nauku (IDEAS), institucije za zaštitu intelektualnog vlasništva (IPR) itd.

Bosna i Hercegovina, a i mnoge zemlje u tranziciji ne posjeduju posebno organizovane institucije koje bi se bavile navedenim djelatnostima, a posebno inovacijama u oblasti reforme nastavnih planova za mlade sa posebnim potrebama i razvoj korporativnog poduzetništva kod takvih osoba, nepostojanje tehničkih uslova i pomagala za takve osobe i njihove resocijalizacije, odnosno nalaženja zaposlenja nakon završenog školovanja. Obrazovni sistem je odvojen od potencijalnih participijenata, mali je broj inovacija koji potiče od nastavnog osoblja i studenata, malo je poduzetničkih ideja, a posebno nezastupljenosti korporativnog pristupa u inovacijama i korporativnom preduzetništvu i rješavanju pitanja zapošljavanja lica sa posebnim potrebama nakon završenog školovanja, što je jedan od razloga kandidovanja ovog projekta za koji su već obavljani orijentacioni pregovori sa potencijalnim partnerima, odnosno članicama konzorcija.

OSNOVNE KARAKTERISTIKE POSTOJEĆIH NASTAVNIH PLANOVA (KURIKULUMA)

Postojeći kurikulumi se baziraju na sticanju, uglavnom teorijskih znanja. Nastavni proces se sastoji od: predavanja, vježbi, izrade seminarskih radova, obrade studija slučajeva, izrade domaćih zadataka,

prezentacije radova, testova i ispita. Veoma malo korisnih inovacija se kreira na fakultetima i univerzitetima, a posebno za praktičnu primjenu.

Sve ove aktivnosti se odvijaju izvan potencijalnih participijenata, a potrebna znanja se stiču samo na fakultetima. Za neke predmete su predviđene i ferijalne prakse koje su uglavnom formalnog karaktera. Na taj način fakulteti, odnosno univerziteti, su postali predavački, teoretski, a ne preduzetnički, praktični i inovativni.

Ovakav obrazovni sistem ne uspostavlja potrebnu povezanost sa tržištem rada i ne doprinosi adekvatnom korištenju resursa, ne podstiče inovativni rad kako nastavnog osoblja tako ni studenata, ne doprinosi formiranju poduzetničkog inovativnog duha tako da je, iako danas u svijetu postoji veći broj univerziteta i fakulteta nego u bilo kom drugom ranijem periodu, došlo do zastoja, a posebno u radikalnim inovacijama u svim sferama života i rada. Na primjer, krajem 19. stoljeća bilo je manje inovacija nego krajem 18. stoljeća, zbog toga se može reći da se obrazovni sistem i naučni rad, uglavnom komercijalizirao, tako da je i razmišljanje studenta usmjereno na to da stekne određenu diplomu.

Korporativni pristup izradi i usvajanju kurikuluma i korporativnom poduzetništvu gotovo uopće nije zastupljen iako smo svjedoci da korporacije danas upravljaju našim životima, imaju veću moć nego neke države i indirektno upravljaju svim oblicima društvenog života.

CILJEVI ORGANIZOVANJA INOVATIVNOG CENTRA ZA REFORMU KURIKULUMA (IC)

Inovativni centar za reformu kurikuluma bi bio interesna institucija formirana od članica konzorcija, otvoren za sve univerzitete iz EU i BiH, a osnovni cilj bi mu bio rad na temeljitoj izmjeni kurikuluma u smislu većeg povezivanja visokoobrazovnih institucija sa privrednim i

društvenim djelatnostima na konceptu korporativnog preduzetništva i inovacijskog rada, kao i davanje većeg značaja obrazovanju mladih sa posebnim potrebama.

Parcijalni ciljevi su:

- temeljito sagledavanje i analiziranje kurikuluma visokog obrazovanja u svim članicama univerziteta—konzorcija u smislu njihove povezanosti sa tržištem rada i sa svim subjektima (stakeholderima) koji su direktno ili indirektno povezani sa visokim obrazovanjem,
- početno i permanentno usklađivanje kurikuluma sa tržištem rada,
- ujednačavanje kurikuluma primjenom jedinstvenih standarda,
- uključivanje predstavnika tržišta rada i društvenih djelatnosti u rad i praćenje rezultata na univerzitetima, kao i u proces odlučivanja,
- ispitivanje doprinosa kurikuluma inovacijskim i poduzetničkim procesima u društvu,
- praćenje doprinosa pojedinaca, kako nastavnog osoblja tako i studenata poduzetničkim inovativnim procesima,
- putem obrazovnih aktivnosti doprinosu rješavanja praktičnih problema privrede i društva,
- otvaranje novih studijskih programa sa potrebama i zahtjevima prakse,
- stalno unapređivanje kvaliteta izvođenja nastave,
- permanentan rad na transformaciji fakulteta i univerziteta od predavačkih ka preduzetničkim.
- podsticanje transfera znanja od univerziteta prema industriji i poduzetnicima,
- permanentna obuka i inoviranje znanja o korporativnom poduzetništvu poduzetnika, potencijalnih poduzetnika, važnosti cjeloživotnog učenja čitavog stanovništva i upoznavanje sa evropskim standardima posebno kada su u pitanju

planetarne vrijednosti: nauka i umjetnost, turizam i druge djelatnosti.

- Projektom se predviđa izmještanje dijela edukativnog procesa na mjesta stvaranja materijalnih dobara i adekvatna informatička uvezanost,
- izrada kurikulluma za studente sa posebnim potrebama i njihovo osposobljavanje za poduzetništvo i resocijalizaciju.

ORGANIZACIJA I NAČIN RADA

Članice konzorcija bi u ostvarivanju ciljeva inovacijskog centra formirale: virtualnu, teritorijalnu i inovativnu organizacijsku strukturu sa krosfunkcionalnim timovima (cross-functional team) sastavljenim od predstavnika univerziteta, privrede, vlasnika preduzeća, studenata i drugih posrednih i neposrednih stakeholder-a na policentričnom principu (u svakoj državi gdje je sjedište članice konzorcija formirali bi se krosfunkcionalni timovi).

Nastava bi se izvodila u prostorijama fakulteta, ali i na mjestima rada, radi izvođenja prakse, posebno za one kojima je otežan dolazak na fakultet.

CILJNO TRŽIŠTE KOME SU POTREBNI REZULTATI IC-a

Rezultati IC-a su potrebni svim strukturama društva:

- univerzitetima radi temeljite reforme nastavnih planova u smislu zastupljenosti praktičnog rada, aktivnog uključivanja nastavnog osoblja i studenata u inovacijske procese i veće podrške društva i privrede obrazovnim institucijama i sugestija na izradi kurikuluma,
- privredi, radi rješavanja praktičnih problema i lansiranja novih proizvoda radi sticanja kompetitivnih prednosti i dobivanja kadrova koji su im stvarno potrebni,
- vladinim organizacijama, radi racionalizacije visokog obrazovanja,

- usklađivanja sa potrebama prakse i bržeg privrednog i društvenog razvoja privrede i društva u cjelini,
- roditeljima, koji će imati veću sigurnost za zapošljavanje svoje djece, a studentima jer će im centar omogućiti bliži i lakši kontakt sa budućim poslodavcima,
- cjelokupnom stanovništvu jer će se putem edukacije na terenu upoznati sa standardima evropske unije posebno kada je u pitanju turizam i druge djelatnosti koje ne poznaju granice,
- mladim sa posebnim potrebama kojima postojeći obrazovni sistem ne pruža adekvatne uslove.

Inovacijski centar bi davao i teoretsku i praktičnu podlogu za koncipiranje nastavnih planova i uopće upravljanje na univerzitetu. Inovacijski centar bi bio svojevrsan servis visokog obrazovanja privrednih i vanprivrednih djelatnosti i društva u cjelini. On bi pratio rad svojih studenata i bivših studenata (putem alumni asocijacija) i time obezbjeđivao povratne informacije radi daljeg korigovanja svojih aktivnosti. Na taj način nastavno osoblje i studenti bi imali stalan kontakt sa privrednim i neprivrednim djelatnostima.

MENADŽERSKI TIM I OPREMA ZA IZVOĐENJE PROJEKTA IC-a

Menadžerski tim za izvođenje projekta inovacijskog centra bi sačinjavali delegirani predstavnici u krosfunkcionalne timove od strane konzorcija, predstavnika studenata, vladinih i nevladinih organizacija, privrede i društvenih djelatnosti.

Bitna odrednica za predlaganje članova tima su: iskazana stručnost i sklonost ka inovacijama, minimalno akademsko obrazovanje, zastupljenost svih usmjerenja koja se izučavaju na fakultetima konzorcija, zastupljenost svih zvanja profesora, asistenata, studenata i predstavnika participijenata. U cilju povezivanja svih navedenih učesnika postojao bi softver koji

bi omogućavao svakodnevno komuniciranje na daljinu. Proces rada bi bio organizovan u tri faze:

- izrada početnih nastavnih planova i programa,
- testiranje ponuđenih nastavnih planova i programa i
- stalno praćenje, evaluacija i inoviranje.

Za realizaciju rada pored postojećih tehničkih i drugih uslova bila bi neophodna nabavka nove opreme za sve članice konzorcija, a posebno: hardver i softver za komunikaciju sa privredom, oprema za multimedijalnu salu, literatura za posebne oblike obrazovanja, kombi vozilo za prevoz studenata sa posebnim potrebama i nastavnika, adaptacija i prilagođavanja ulaza i liftova za polaznike sa posebnim potrebama, oprema za articulate software učenja na daljinu i cjeloživotno učenje itd.

ZAKLJUČAK

Inovacije u oblasti nastavnih planova i programa, predstavljaju važan zadatak društva, posebno kada je riječ o licima sa posebnim potrebama. Upravo razvoj korporativnog poduzetništva kroz formiranje IC-a bi predstavljao iskorak u inovacijama u obrazovanju. Korist od formiranja IC-a bi bila višestruka. Univerziteti bi temeljno analizirali povezanost nastavnih planova i programa sa tržištem rada, dolazilo bi do konstantnog rasta kvaliteta nastavnog procesa, a privreda bi dobijala kompetentne kadrove. Sigurnost zapošljavanja bi bila veća zbog prilagođenosti nastavnih programa potrebama tržišta. Kroz ovakav vid pristupa obrazovanju mladih sa posebnim potrebama riješila bi se njihova resocijalizacija, obrazovanje i zapošljavanje. Unapređenje obrazovnog sistema i njegovog prilagođavanja savremenim društvenim tokovima predstavlja permanentan zadatak društva.

LITERATURA

- [1] Tomala, F., Sénéchal, O. (2004), Innovation management: a synthesis of academic and industrial points of view, International Journal of Project Management, Vol 22, Issue 4, 281-287
- [2] Avlijaš, R., (2010), Preduzetništvo, Univerzitet Singidunum, Beograd
- [3] Babić, L., (2009), Upravljanje edukacijom u organizaciji, Univerzitet Singidunum, Beograd
- [4] Hadžiahmetović, Z., (2013) Upravljanje inovacijama, Vodič za predavanje FMPE, Travnik
- [5] Morris, M.H., Kuratko, D.F., Covin, J.G. (2008) Corporate entrepreneurship and innovation, 2nd ed., Thompson
- [6] Prester, J., (2010) Menadžment inovacija, Sinergija nakladništvo, Zagreb
- [7] Škrtić, M., (2006) Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb
- [8] Trott, P. (2005), Innovation Management and New Product Development, Prentice Hall, Londo
- [9] Tidd, J., Bessant, J., Pavitt, K. (2005), Managing innovation, Third edition, John Wiley & Sons, Ltd, London
- [10] Vilotijević, M., Vilotijević, N., (2001) Inovacije u nastavi, Školska knjiga, Beograd
- [11] Ferk M., Kreativnost i inovativnost u obrazovanju za poduzetništvo studenata, <http://www.quantum21.net/?component=q21&id=1049>, preuzeto: 17.04.2013
- [12] Mandić, D., Lalić N., Bandur V., Upravljanje inovacijama u obrazovanju, <http://www.pfb.unssa.rs.ba/Casopis/Broj910/24MandicLalicBandjur.pdf>, preuzeto: 04.04.2013